

SV lausuntopyyntö VV

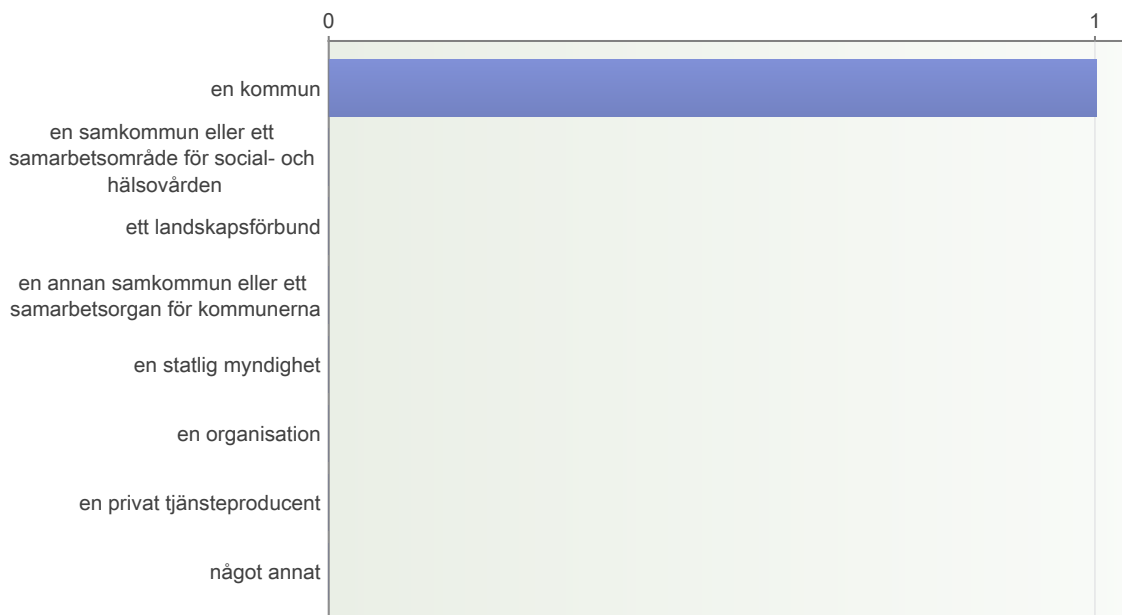
1. BAKGRUNDSINFORMATION

Vastaajien määrä: 1

Officiellt namn på den som svarar	Namn på den person som antecknat svaret	Kontaktuppgifter till den person som är ansvarig för svaret	Datum för när begäran om utlåtande behandlades i organet	Organets namn
Nykarleby stad	Tomas Knuts	Gösta Willman / gosta.willman@nykarleby.fi	27.3.2017	Stadsstyrelsen

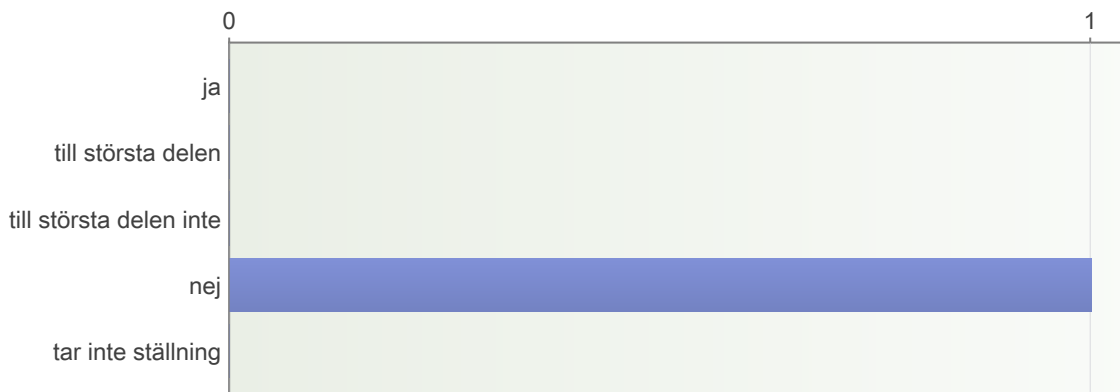
2. Är den svarande

Vastaajien määrä: 1

3. 1. Kan man genom reformen minska hälso- och välfärdsskillnaderna bland befolkningen och göra tillgången till tjänster mer jämlik?

Vastaajien määrä: 1

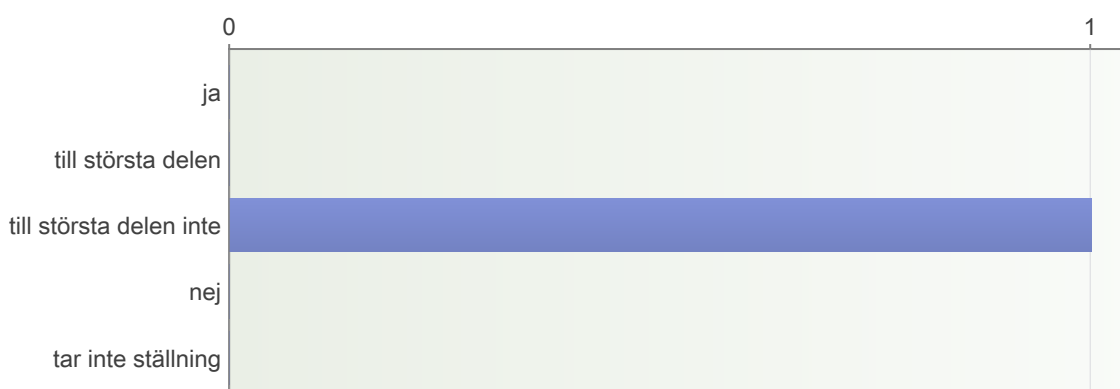
4. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Reformen genomförs på ett sätt som minskar transparens, ökar transaktionskostnader och med en oklar arbetsfördelning. Ökat decentraliserat helhetsansvar åt landskapen för finansiering och investeringar behövs för att få bättre budgetkontroll. En förstärkning av grundnivåns service på hela det geografiska området (primärhälsovården och socialvården) är viktig för att nå målet om mer jämlikhet. Det är ett klart felaktigt och onödigt tillvägagångssätt att på en gång bolagisera så gott som hela grundnivåns service tillsammans med den mera avancerade vården. Ett bättre förfaringssätt är att stegvis öppna upp för den öppna marknaden, t.ex. genom ökade FPA-ersättningar, och inte kräva att de bolagiserade enheterna på basnivå skall vara social- och hälsocentraler med både social- och hälsovård. Alla dessa kan inte bilda en ändamålsenlig servicekedja – i synnerhet om man inkluderar socialvården - utan att bilda betydande överlappande funktioner. Det mest ändamålsenliga förfaringssättet är att koncentrera sig på hur valfriheten kan utvidgas inom hälsovården och låta kommunerna fortsätta tillhandahålla socialvården och äldreomsorgen
I lagförslaget kommer det på inget sätt fram hur invånarnas lika tillgång till social- och hälsovårdstjänster överallt i landskapet skall tryggas.
Vi ser därför en risk i att valfriheten kommer aldrig att leda till ett rättvist system ur klienternas synvinkel. På glesbygden kommer det knappast att finnas många tjänsteproducenter att välja mellan. Vi anser även äldre personer kommer att få svårigheter med valfrihetssystemet.

5. 2. Främjar reformen på ett ändamålsenligt sätt kundens möjligheter att påverka sina egna tjänster?

Vastaajien määrä: 1

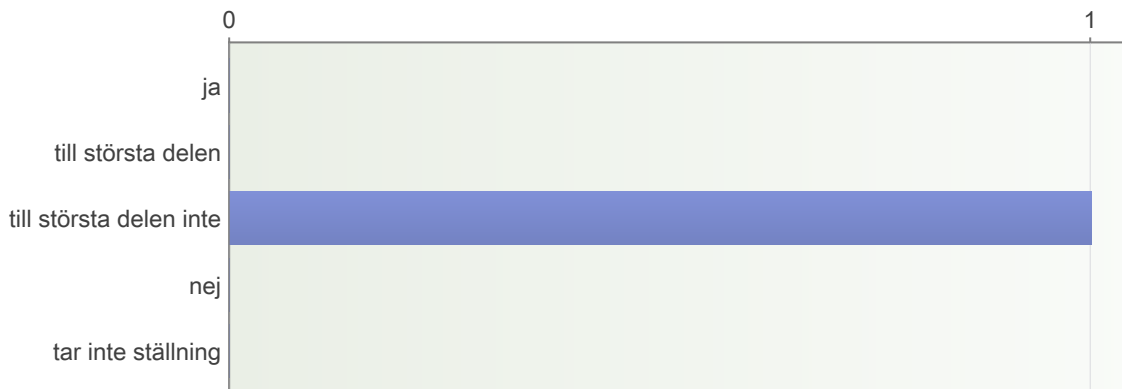
6. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Det blir ett stort avstånd mellan demokratiskt invalda representanter och utförandet pga. bolagiseringar och inrättande av affärsverk med egna beslutsfattande organ.
En stor fara är att gravt handikappade och utvecklingsstörda inte ska klara av valfriheten. Att övergå till kundsedlar/personlig budgetering sätter stor press på vårdnadshavare/intressebevakare.

7. 3. Ger reformen kunden tillräckliga möjligheter att anlita sådana tjänster som lämpar sig för kundens egen situation?

Vastaajien määrä: 1

8. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Detta beror på hur mycket av social- och hälsovården som koncentreras geografiskt och vilka marknader som uppstår. Förutsättningarna är väldigt olika i olika regioner. Systemet förutsätter att klienterna är mycket medvetna om sina egna behov och känner till valalternativen. I alla fall är det inte möjligt för klienterna att fatta medvetna beslut och ta till sig information.

9. 4. Om kunden har omfattande servicebehov, ger reformen kunden möjlighet att få tjänster som är samordnade i enlighet med kundens behov?

Vastaajien määrä: 1

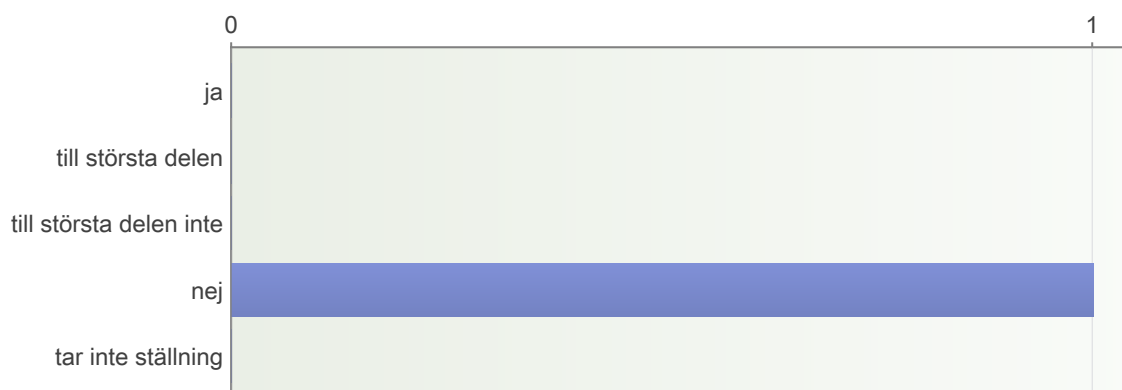
10. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Enligt föreslagna system är det mycket utmanande, om alls möjligt, att skapa ändamålsenliga och enkla servicekedjor. Klientplanen är central för att ge en helhetsbild av servicebehoven, men landskapet har fått redskap att i tillräckligt omfattning styra producenterna och producentkedjorna. Ersättningsmodellerna borde designas så att det finns ekonomiska incitament för social- och hälsovårdscentralen och affärsverket att uppnå bästa möjliga vårdkvalitet och effektivitet.

11. 5. Ger reformen tillräckliga förutsättningar för att uppnå målet om att bromsa upp kostnadsökningen med 3 miljarder euro?

Vastaajien määrä: 1

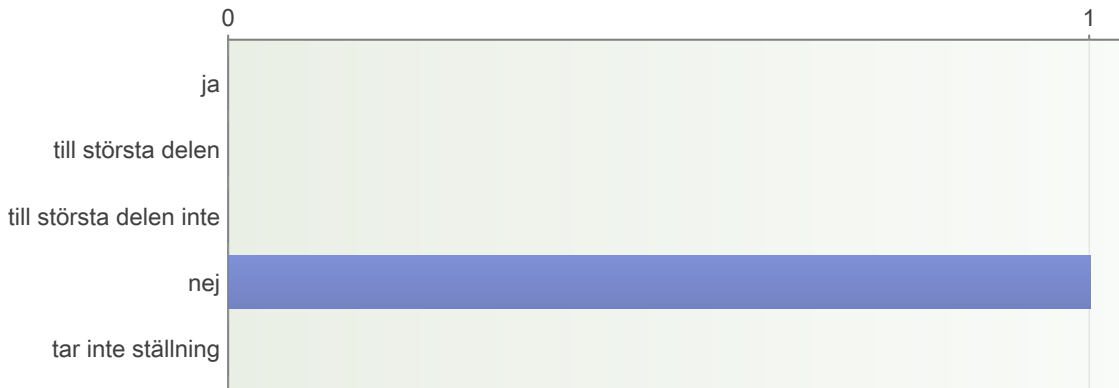
12. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Reformen bygger fortsättningsvis på väldigt mycket detaljstyrning och ger inte ordentliga incitament för landskapen att idka budgetkontroll. Decentraliserat ansvar, kontroll över finansiering och investeringar måste förverkligas på ett sätt så att självstyrelsen har en betydelse.

13. 6. Förverkligas demokratin på ett tillräckligt sätt i lagförslaget? Om inte, hur kunde demokratin stärkas i lagförslaget?

Vastaajien määrä: 1

14. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Modellen är fortsättningsvis för mycket centralstyrd, särskilt vad gäller finansiering och investering. Modellen måste kompletteras med regional beskattningsrätt och rätt att ta lån för investeringar. Landskapen bör själva kunna besluta betydligt mera om vården istället för att splittra beslutandet till väldigt många olika bolagsstyrelser.

Språkliga rättigheter:

Demokratiska inflytandet för den språkliga minoritetsbefolkningen måste tryggas i lag på ett sätt som är reellt. Professor Olli Mäenpää konstaterar i sitt utlåtande 1.7.2016 bl.a. att "Skyldigheten som i grundlagens 17 § 2 mom. åläggs det allmänna att tillgodose den finskspråkiga och svenskspråkiga befolkningens samhälleliga behov enligt lika grunder kan även den förutsätta arrangemang som stödjer och stärker den svenskspråkiga befolkningens möjligheter till demokratisk påverkan när det är fråga om tillgodoseende av centrala sociala och kulturella rättigheter.

Grundlagsutskottet har med tanke på de språkliga rättigheterna som tryggas i 17 § i grundlagen ansett det adekvat bland annat med förslaget om en nämnd för

minoritetens språk som ska finnas i alla social- och hälsovårdsområden som omfattar kommuner med olika språk eller tvåspråkiga kommuner samt i samkommuner med produktionsansvar (GrUU 67/2014 rs, s. 14)."

För att den språkliga minoriteten i landskapen ska få reella möjligheter att påverka, bör det i styrelsen i de tvåspråkiga landskapen finnas åtminstone en person som representerar det nationalspråk som är i minoritet i landskapet. Denna person bör vara ordförande eller medlem i social- och hälsovårdsnämnden och/eller minoritetsnämnden. Det här måste regleras i lagen.

- Landskapens skyldigheter i förhållande till bland annat språk ska vara tydligt angivna. Vi anser att skyldigheterna i förslaget inte är tillräckliga: de måste vara tydligt formulerade så att kompetensen motsvarar befolkningsgruppernas språkliga rättigheter enligt grundlagen. Vi anser att språket måste beaktas i

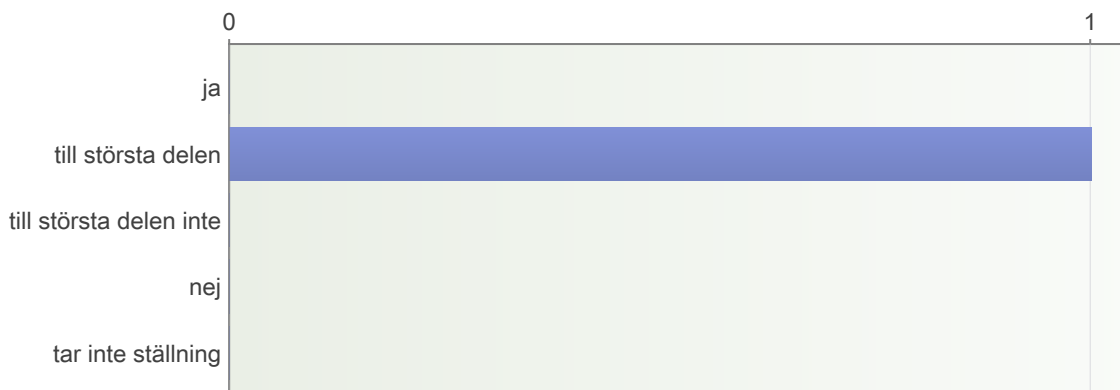
landskapens allmänna syften, uppgifter, servicestrategier och servicelöften, samt så att minoriteten är garanterad i representation i kollektiva organ.

- Relationen mellan landskapen och kommunerna ska vara möjligast konfliktfri, men även så att kommunernas självstyrelse respekteras. Landskapen ska åläggas att samarbeta med kommunerna för att arbeta in invånarnas intresse och tillgodose deras behov.

- Landskapen måste ha tillräckliga resurser för sina uppgifter. Vi anser att landskapen ska ha beskattningsrätt och rätt till låntagning på kreditmarknaderna för nödvändiga investeringar.

15. 7. Främjar reformen ändringen av verksamhetsätt och ibrukttagandet av nya serviceinnovationer som förbereder för framtidens utmaningar?

Vastaajien määrä: 1

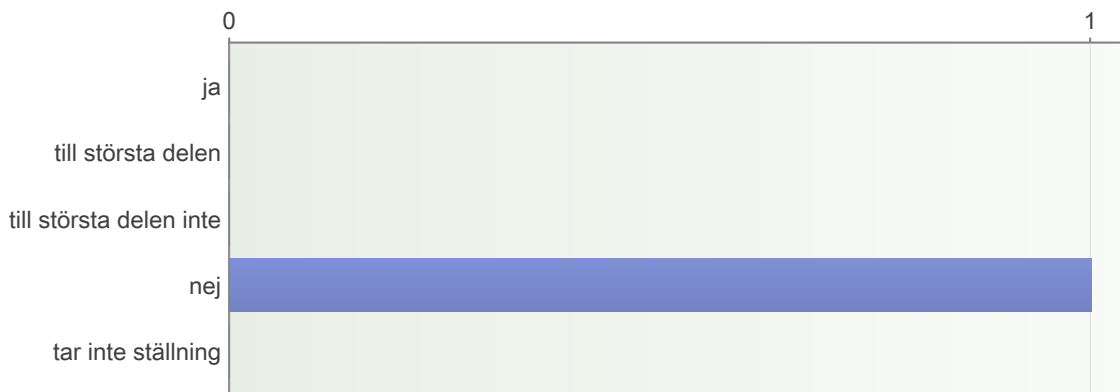
16. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Mångfalden av serviceproducenter och kvalitetskonkurrensen kan gagna uppkomsten av serviceinnovationer. Den centrala detaljstyrningen måste minskas för att det ska uppstå grogrund för innovationer.

17. 8. I 3 kap. i utkastet till lag om valfrihet inom social- och hälsovården föreslås bestämmelser om vilka social- och hälso-tjänster som klienten direkt ska kunna välja. 8a. Är bestämmelserna om direktvalstjänster tillräckligt tydliga till den del det är fråga om vilka tjänster som hör till dem som omfattas av valfrihet och som ska bolagiseras och vilka som ska produceras av landskapets affärsverk?

Vastaajien määrä: 1

18. Om inte, på vilket sätt skulle det vara ändamålsenligt att fastställa de grunder på vilka landskapen bestämmer de tjänster på primärnivå och på utvidgad primärnivå som produceras vid social- och hälsocentralerna?

Ei vastauksia.

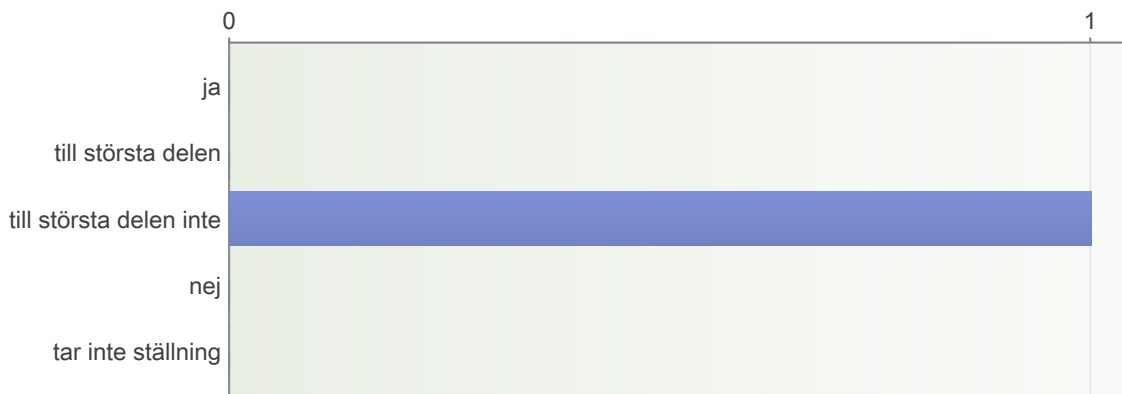
19. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Till den utvidgade basnivån föreslås höra sådana tjänster enligt 14 § 1 mom. i socialvårdslagen som klienterna behöver tillfälligt och kortvarigt. I fråga om de klienter som behöver social service är det ändå svårt att avgöra när en klient som söker sig till social- och hälsocentralen är i behov av tillfällig och kortvarig hjälp och när servicebehovet är långvarigt. Social- och hälsocentralerna skulle ges rätt att fatta förvaltningsbeslut om dessa tjänster. Oklart är om social- och hälsocentralen skulle vara skyldig att ge kortvarig service också till klienter som fått sitt vårdbehov bedömt av landskapets affärsverk. En uppdelning av tjänsterna i kortvariga och tillfälliga respektive långvariga är oändamålsenligt och kan leda till att det uppstår överlappande servicestrukturer och att det tar lång tid att få den rätta hjälpen. Ytterligare kommer landskapet i praktiken alltid att vara tvunget att ha ett eget offentligt alternativ till de privata alternativet, men överlappningar och splittring av servicekedjorna som följd. Det vore tydligare att landskapen har en stark organisation för hälsovårdens alla nivåer utan tvång att bolagisera delar och kommunerna skulle ansvara för socialvården.

20. 8b. Säkerställer systemet med betalsedel tillräckliga styr- och påverkansmöjligheter för landskapet med tanke på organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

21. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Landskapet har för svag roll i förhållande till dem som producerar service på basen av en servicesedel. Styrningen blir för indirekt.

22. 8c. Är social- och hälsocentralens rättigheter och skyldigheter föreskrivna på ett ändamålsenligt sätt i systemet med betalsedel?

Vastaajien määrä: 1

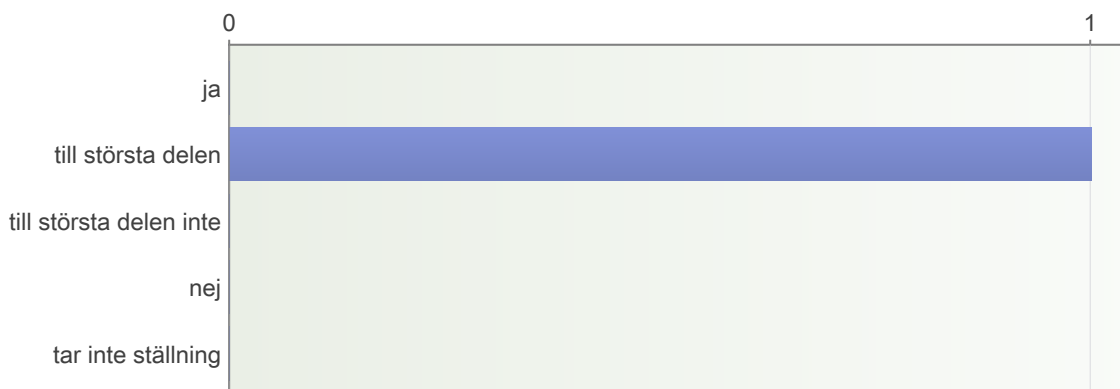
23. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Enligt lagutkastet har social- och hälsocentralen det övergripande ansvaret för en kunds samlade tjänster och för tjänsternas kvalitet och genomslag också då kunden använder betalsedel. Social- och hälsocentralen ansvarar också för fel som producenten av betalsedeltjänster begått. Social- och hälsocentralen har ändå knappt några möjligheter att ingripa om till exempel kvalitetsbrister uppdagas i en betalsedeltjänst. Om helhetsansvaret splittras mellan affärsverket, landskapet och producenten av direktvalstjänster

24. 8d. Ger systemet med betalsedel kunden tillräckliga möjligheter att påverka tillhandahållandet av de tjänster som kunden behöver?

Vastaajien määrä: 1

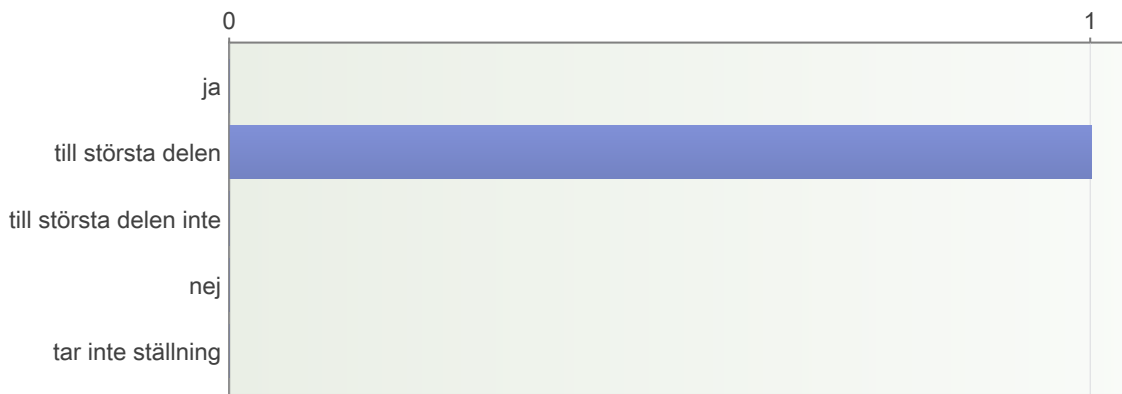
25. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Kunden är beroende av utbudet som finns i området och klientens förmåga att söka sig till rätt vård. Utbudets omfattning kommer att variera stort mellan landskapen.

26. 9. I 4 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om kundens möjligheter att välja landskapets affärsverk och dess verksamhetsställe. Ger bestämmelserna med tanke på målen med reformen kunden ändamålsenliga möjligheter att välja tjänsteproducent?

Vastaajien määrä: 1

27. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

28. 10. I 5 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av kundsedel för att öka kundens valfrihet. 10a. Är bestämmelserna ändamålsenliga med tanke på kundens ställning och rättigheter?

Ei vastauksia.

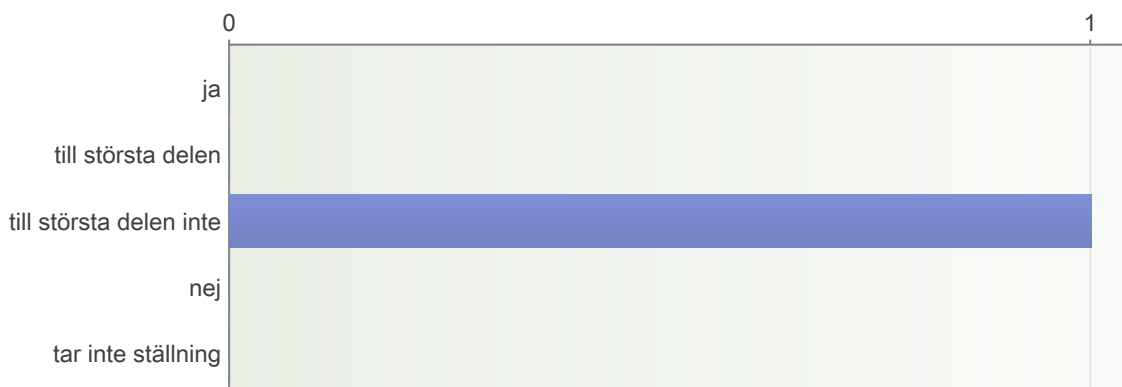
29. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- För att garantera kundens ställning och rättigheter, för att ha ett offentligt alternativ, måste staten avstå från bolagiseringstvånget.

30. 10b. Säkerställer systemet med kundsedel tillräckliga styr- och påverkansmöjligheter för landskapet med tanke på organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

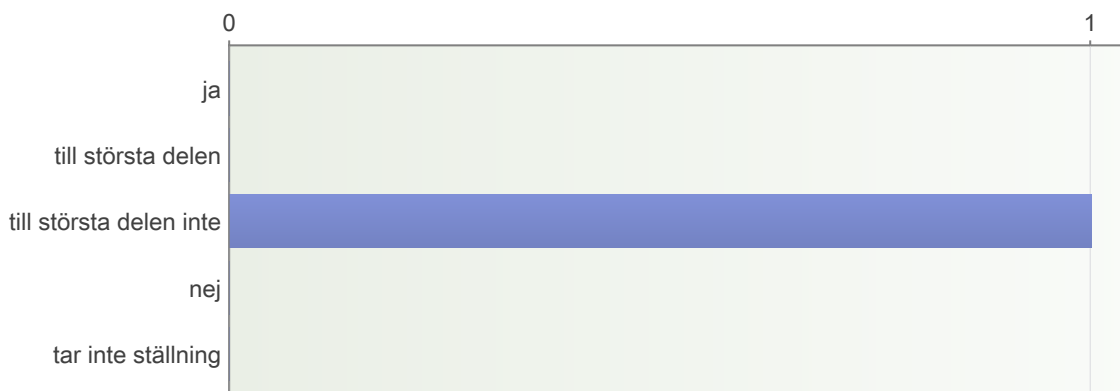
31. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- De regionala marknaderna kommer på många ställen att vara för små för att ge upphov till tillräcklig konkurrens, utan ett landskapsalternativ. Det måste finnas ett offentligt ägt alternativ som konkurrerar med de privata också inom kundsedelsystemet, för att det inte ska uppstå privata monopol. Staten måste därför avstå från bolagiseringstvänet.

32. 10c. Är de begränsningar som gäller ibruktagandet av systemet med kundsedel och landskapets beslutsfattande tillräckliga och tryggar de genomförandet av kundens valfrihet?

Vastaajien määrä: 1

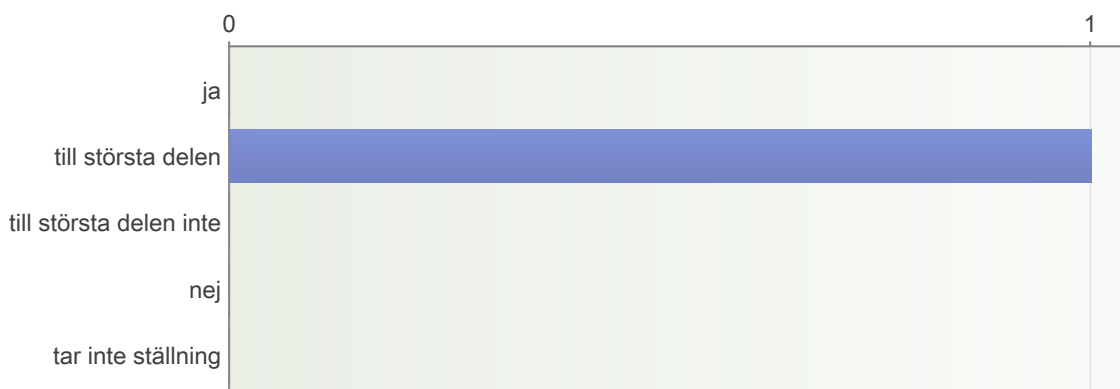

33. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

34. 11. I 6 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om användning av en personlig budget för att öka kundens valfrihet. Ger bestämmelserna kunden möjlighet att påverka tillhandahållandet av de tjänster som kunden behöver?

Vastaajien määrä: 1

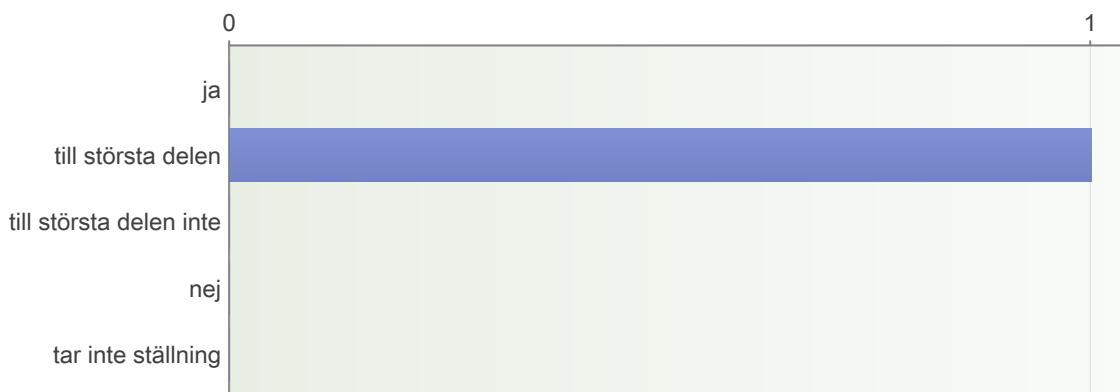
35. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Ibruktageandet av personlig budget kommer att kräva mycket information och utbildningsinsatser för både invånare och personal och staten måste beakta detta i resurseringen av landskapen.

36. 12. I och med valfrihetslagstiftningen föreslås det att det till patientlagen och socialvårdens klientlag fogas ett nytt kapitel om assistans vid beslutsfattande (assisterat beslutsfattande). I valfrihetslagstiftningen ingår olika valmöjligheter för patienter och klienter, (bland annat direktvalstjänster, betalsedel, kundsedel och personlig budget). Kunderna kan behöva stöd när de gör val i dessa olika valsituationer. Är de bestämmelser som gäller assisterat beslutsfattande ändamålsenliga?

Vastaajien määrä: 1

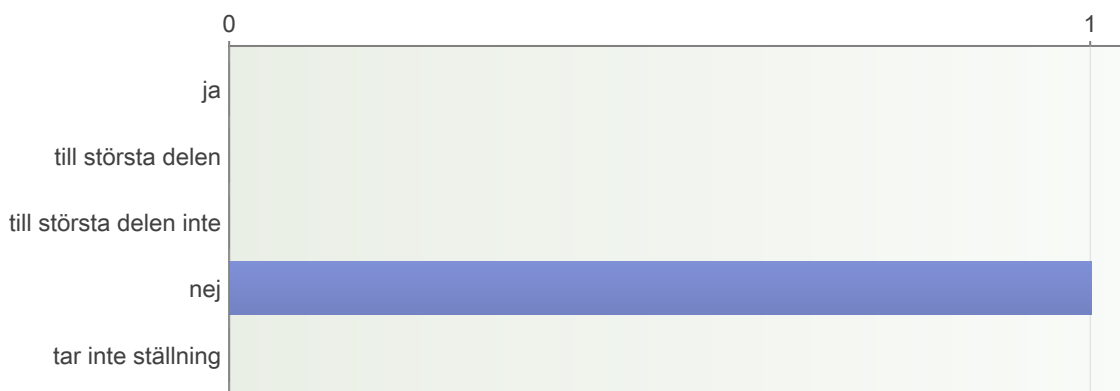
37. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Det är viktigt att det finns stöd för kunder i vissa situationer.

38. 13. I 7 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om förfaranden för godkännande av och avtal med tjänsteproducenterna. 13a. Är bestämmelserna om förfarandena för godkännande ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

39. Fritt formulerade kommentarer.

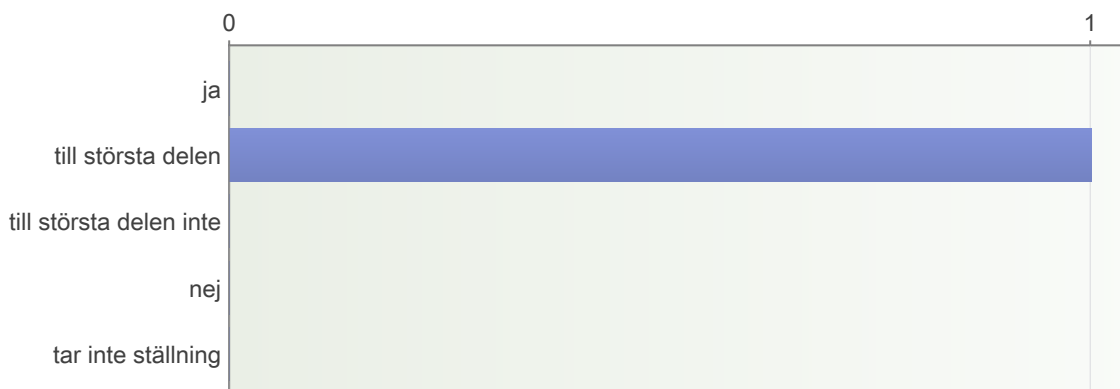
Vastaajien määrä: 1

- I 30 § språket för direktvalstjänster måste skyldigheterna utformas så att jämlikheten mellan nationalspråken garanteras. Formuleringen om att det är kommunens språkliga status som avgör direktvalsproducentens skyldigheter är inte acceptabel, eftersom det är landskapen som har anordnaransvaret och invånarna i landskapet ska behandlas på enahanda grunder. Det undantagsförfarande som föreslås, som möjliggör undantag från tvåspråkigheten efter grundliga utredningar och överklagningsbara beslut av landskapet, är däremot acceptabelt. Det förslag som förelåg i utkastet 21.12.2016 i dåvarande § 26 var bättre formulerat och beaktade jämlikheten mellan nationalspråken på ett bättre sätt: "Kaksikielisessä maakunnassa palvelut on tuotettava suomen ja ruotsin kielellä".

I bolagiserade verksamheter är det viktigt att staten och landskapen garanterar att språklagen följs.

40. 13b. Är bestämmelserna om avtalsförfarandena ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

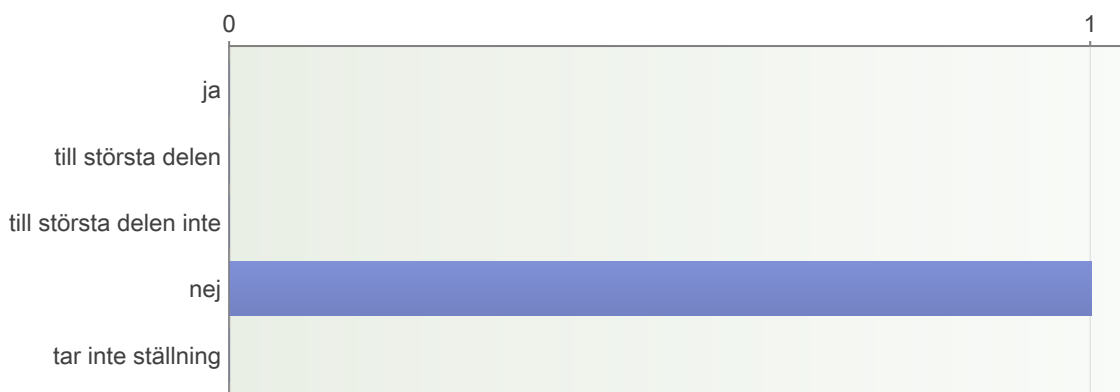

41. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

42. 14. I 8 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om tjänsteproduktionen och producenternas förpliktelser. Är bestämmelserna ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

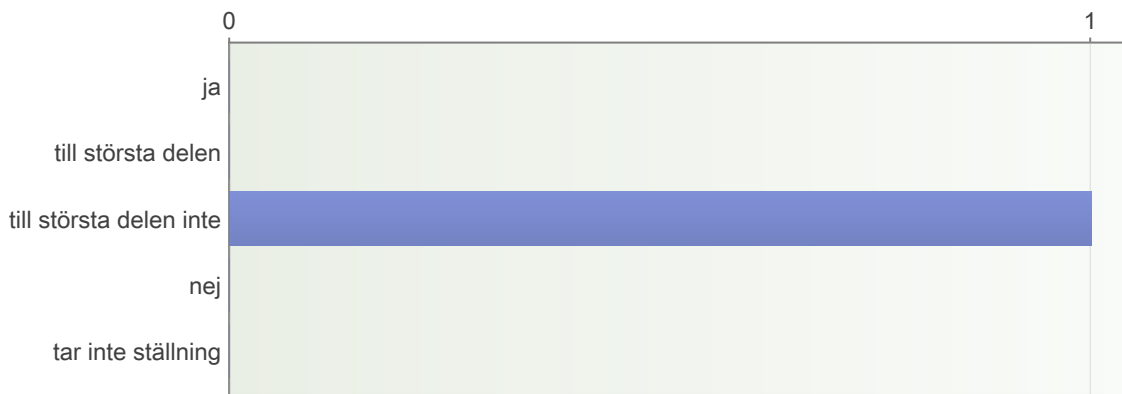
43. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Bolagiserings skyldigheten för landskapet medför onödiga transaktionskostnader och en onödig splittring av den offentliga servicestrukturen. En stor privat vårdkoncern kunde i teorin få allt samlat i ett bolag med flera verksamhetsställen, medan ett landskap är tvunget att splittra upp verksamheten i affärsverk och bolag.

44. 15. I 9 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om de ersättningar som ska betalas till tjänsteproducenterna. 15a. Är andelen för den fasta avgiften för direktvalstjänsterna och kriterierna för fastställande av avgiften tillräckliga för att trygga tillräcklig finansiering av tjänsterna?

Vastaajien määrä: 1

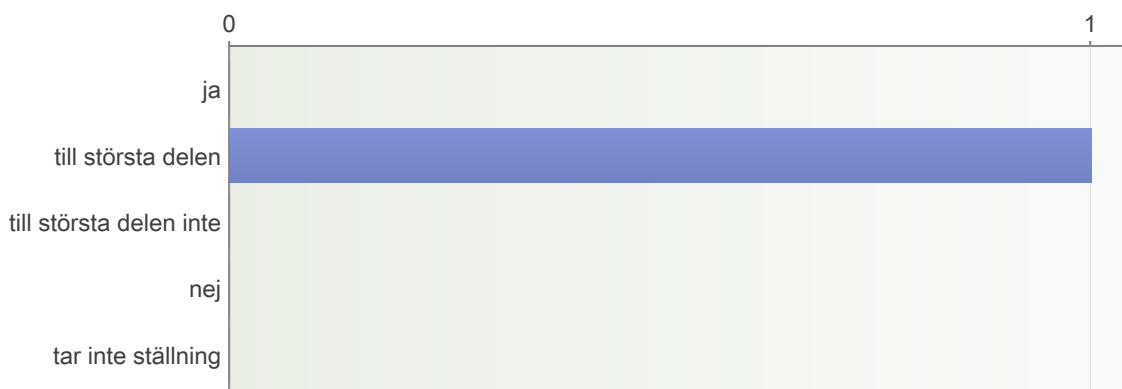
45. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- I princip är en fast ersättning som utgår från behovsprövning en bra bestämningsgrund, men om behovskoefficienterna är bristfälliga, kan det här i praktiken uppmuntra producenterna att styra kunder som medför stora kostnader eller risk för stora kostnader till affärsverket eller någon annan producent av direktvalstjänster. En sådan bestämningsgrund kan även uppmuntra till en målgruppsinriktad kundvärvning. Finansieringsmodellen kan innebära en mycket omfattande överföring av offentliga medel till privata bolag. Kapitationskoefficienterna fungerar inte inom mun- och tandvården. Det är positivt att landskapen föreslås få prövningsrätt i fråga om nivån på kapitationsfinansieringen och också delvis rätt att avvika från de nationella koefficienterna.

46. 15b. Är bestämmelserna om de övriga ersättningarna ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

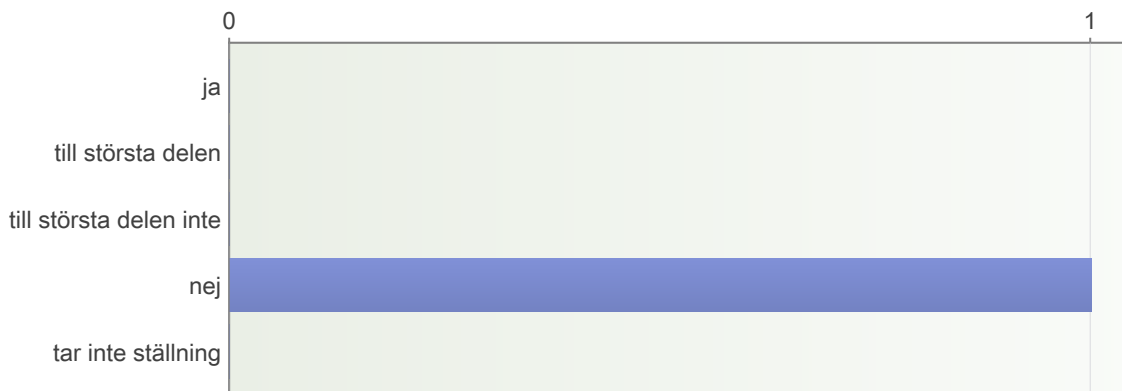
47. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- De incitamentbaserade ersättningarna borde användas för att skapa ekonomiska incitament till värdebaserad vård, kvalitativa vårdutfall, samarbete mellan grundnivån och specialnivån och samarbete mellan offentliga och privata i olika delar av servicekedjorna. För det här ändamålet borde staten tillsätta utvecklingsprojekt och utveckla verktyg för informationsstyrning och kunskapsutveckling av hur incitamentbaserade ersättningar fungerar.

48. 16. I 11 kap. i lagutkastet föreslås bestämmelser om lagens ikraftträdande. Är övergångsbestämmelserna enligt 71 § ändamålsenliga med tanke på målen med reformen?

Vastaajien määrä: 1

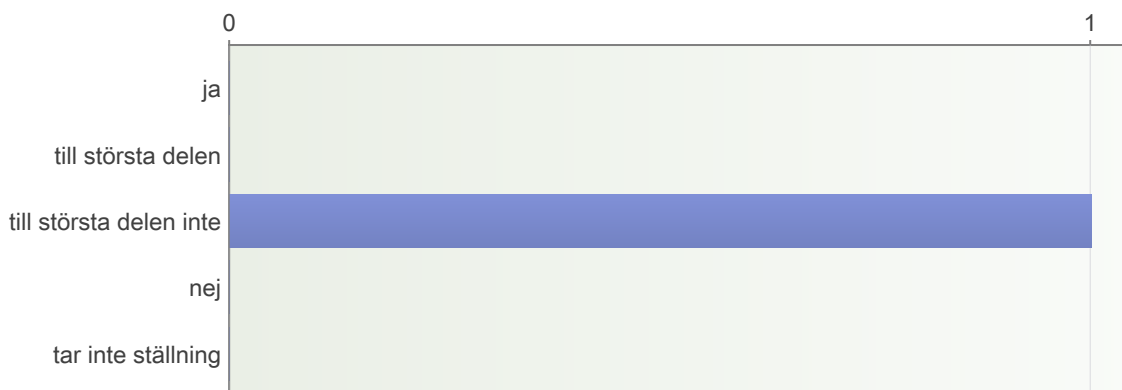
49. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Det måste ges en betydligt längre övergångstid för när valfriheten träder ikraft. I första hand är det centralt att trygga en god offentlig vård. Istället för bolagiseringstvång av s.g.s. all verksamhet bör staten på andra sätt uppmuntra till privata lösningar, t.ex. genom FPA-ersättningar.

50. 17. Ger lagförslaget landskapen tillräckliga förutsättningar att uppfylla organiseringsansvaret?

Vastaajien määrä: 1

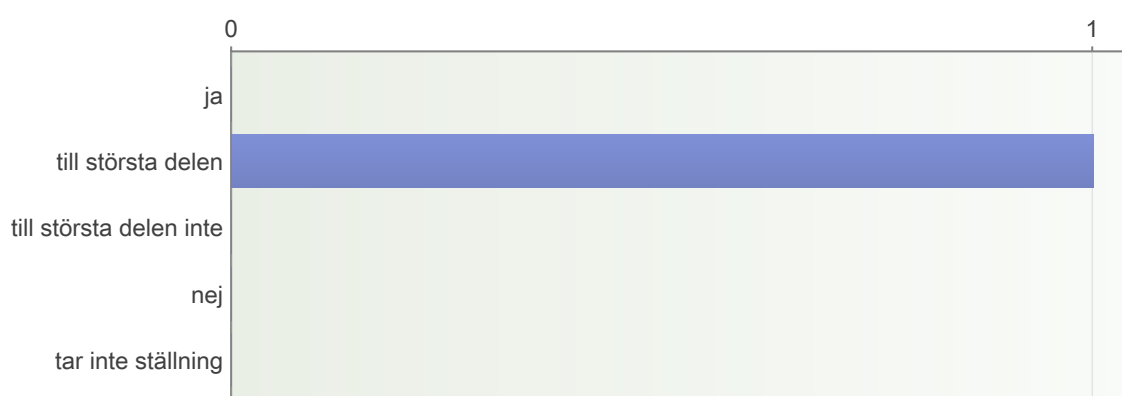
51. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Landskapens möjligheter att organisera ett bra, offentligt alternativ försvåras på grund av bolagiseringskyldigheten.

52. 18. Ger lagförslaget tillräckliga förutsättningar för skapande av en marknad för social- och hälso-tjänster?

Vastaajien määrä: 1

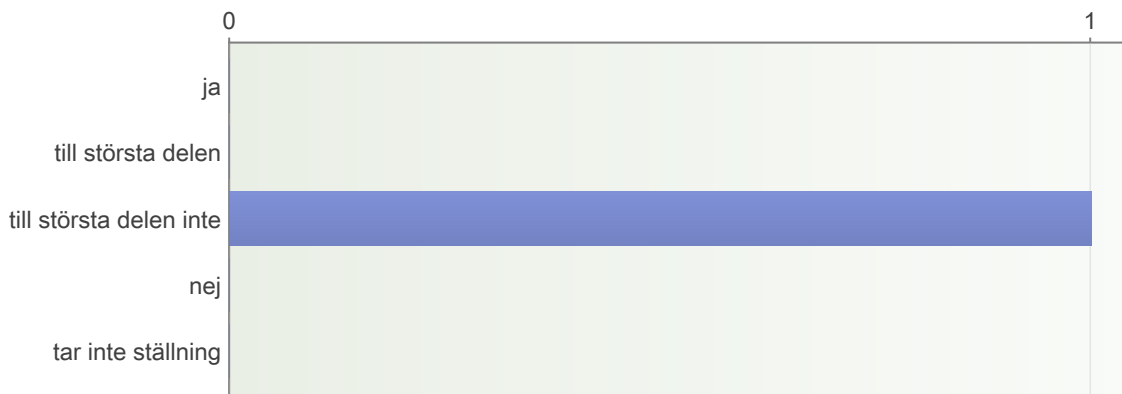
53. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Volymmässigt kommer nya marknader att skapas, men med stor sannolikhet endast där det finns tillräckligt stora befolkningskoncentrationer. I lagförslaget framkommer inte hur tillgängligheten i praktiken skall garanteras i t.ex. glesbygden och om landskapet borde koncentrera sin verksamhet till områden där alternativ inte uppstår.

54. 18b. Ger lagförslaget de små aktörerna tillräckliga förutsättningar för verksamhet på marknaden för social- och hälso-tjänster?

Vastaajien määrä: 1

55. Om inte, hur borde lagförslaget ändras?

Vastaajien määrä: 1

- Det är sannolikt att det sker en koncentration till stora privata vårdbolag, som effektivt kan kontrollera och styra patientflöden, på bekostnad av små aktörer.

56. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

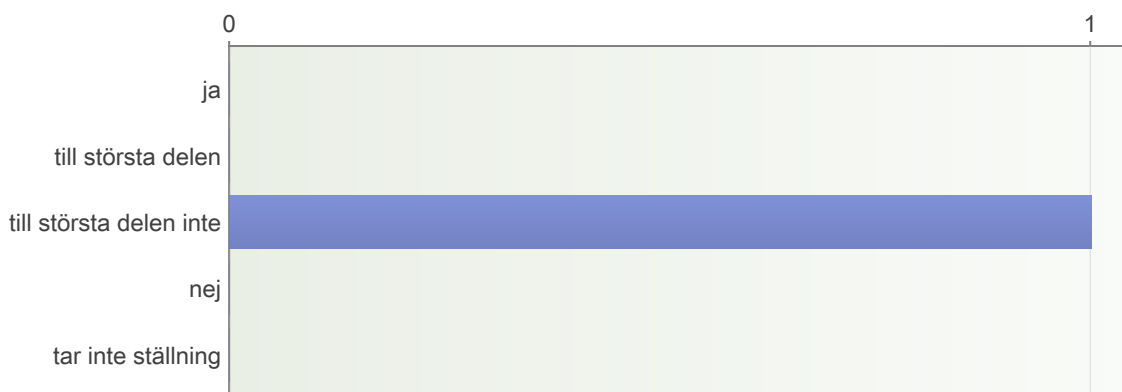
57. 19. Hur inverkar kundens ökade möjligheter att välja tjänsteproducent och därigenom påverka sina tjänster på den vård kunden får?

Vastaajien määrä: 1

- Valfriheten kan i bästa fall bli en bra motvikt till den beslutscentralisering, servicecentralisering och det demokratiunderskott på grund av bolagisering som reformen för med sig. Valfriheten medför potential till bättre kvalitet (kvalitetskonkurrens) och kortare väntetider (patienten vänder sig till en tillgänglig tjänsteproducent om han eller hon måste vänta för länge). Det förutsätter både ett tillräckligt offentligt och ett tillräckligt privat utbud.

58. 20. Är lagen ändamålsenlig med tanke på tandvård?

Vastaajien määrä: 1

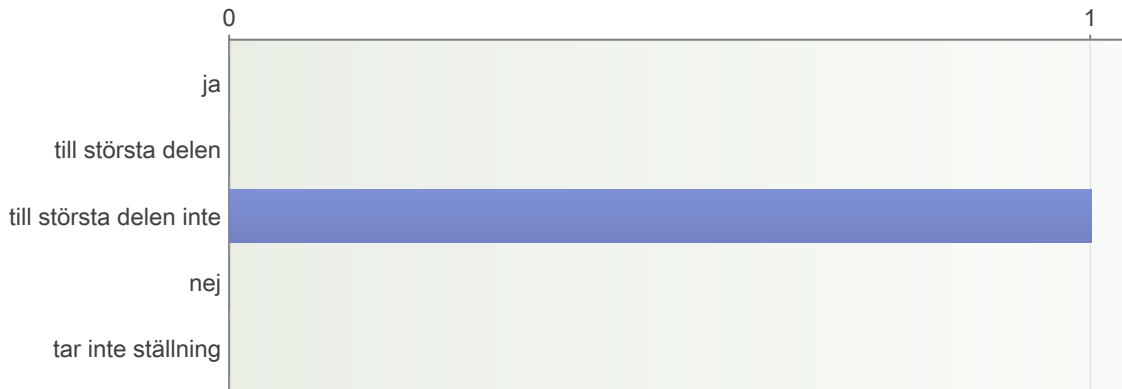

59. Fritt formulerade kommentarer.

Ei vastauksia.

60. 21. Anser ni att bedömningen av reformens konsekvenser är korrekt och tillräcklig?

Vastaajien määrä: 1

61. Fritt formulerade kommentarer.

Vastaajien määrä: 1

- Konsekvensbeskrivningen är omfattande och väl gjord, men tar upp inte upp riskerna i en tillräckligt hög grad.

62. 22. Hur bedömer ni att reformen påverkar er bakgrundsorganisationers eller era medlemsorganisationers ställning?

Vastaajien määrä: 1

- Reformen betyder att kommunen måste söka sig en ny roll och att det måste skapas nya samarbetsformer med landskapen. Landskapen borde beakta samarbetet med kommunerna från början i större utsträckning än vad man gjort hittills. Det får inte bara bli fokus på "överlåtelse av rörelse" utan det måste också finnas ett strategiskt grepp om hur självstyrelsen för invånarna förverkligas på både landskapsnivå och kommunal nivå och vad självstyrelsereformerna på lokal och regional nivå ska användas till.

63. 23. Övriga fritt formulerade kommentarer om utkastet till regeringsproposition.

Vastaajien määrä: 1

- I offentligheten har såväl beslutsfattare på ministernivå som ansvariga beredande tjänstemän för reformen konstaterat att utkastet till lagförslaget är långt ifrån klart. Av den orsaken anser Nykarleby stad det viktigt att kommunerna har en reell möjlighet att kommentera och ge utlåtande kring det färdiga utkastet till lagförslaget då det är klar. Eftersom valfriheten är en del av social- och hälsovårdshelheten och en ytterst central del av hur servicen skall ordnas åt medborgarna i framtiden borde beredningen av förslaget till valfrihetslagstiftning ges tillräckligt med tid så att förslaget granskats på förhand ur alla synvinklar.

64. 24. Specificerade förslag till lagändringar.

Vastaajien määrä: 1

- Utgångspunkten i formuleringen av första momentet i 30 § Språket för direktvalstjänster måste vara att nationalspråken behandlas jämlikt. Vårt förslag är att man använder det förslag som gavs i utkastet 21.12.2016 (26 § Kaksikielisessä maakunnassa palvelut on tuotettava suomen ja ruotsin kielellä) eller att man utvecklar en analog formulering till 6 § i nuvarande hälso- och sjukvårdslag: "6 § Enspråkiga kommuner och samkommuner för sjukvårdsdistrikt ska ordna hälso- och sjukvård på kommunens eller samkommunens språk. Tvåspråkiga kommuner och samkommuner som omfattar tvåspråkiga eller både finsk- och svenskspråkiga kommuner ska ordna hälso- och sjukvård på finska och svenska så att klienterna eller patienterna blir betjänade på det språk de väljer."

Förslag till 30 § Språket för direktvalstjänster: "Landskapen ska ordna social- och hälsovård på landskapets språk. Tvåspråkiga landskap som omfattar tvåspråkiga kommuner ska ordna social- och hälsovård på finska och svenska så att kunden blir betjänad på det språk den väljer. Producenten av direktvalstjänster ska på eget initiativ se till att enskilda personers språkliga rättigheter tillgodoses i praktiken.

Ett landskap kan dock på ansökan bevilja en producent av direktvalstjänster undantag från skyldigheten att producera tjänster på båda nationalspråken i en tvåspråkig kommun, om kunderna inom det område där verksamhetsstället är beläget på lika villkor har tillgång till andra verksamhetsställen för producenter av direktvalstjänster, så att kunderna kan få tjänster på sitt eget språk och utnyttja sin valfrihet.

Landskapet kan återkalla ett undantag som det beviljat en producent av direktvalstjänster, om förhållandena inom det område där verksamhetsstället är beläget efter det att undantaget beviljats förändras så, att kunderna inte har tillgång till direktvalstjänster på lika villkor på båda nationalspråken och så att kunden kan utnyttja sin valfrihet."